

Peter Bowler

Expert en història de la ciència i de l'evolució

“Els creacionistes faran el que calgui per expandir-se”

Bowler va parlar recentment al cicle *Comunicar la Ciència*. PERE TORDERA

Creacionistes “Si tinguessin el poder, tancarien departaments universitaris sencers” **Documental** “Ens van enganyar perquè apareguéssim en un documental anti-Darwin” **Recurs** “Molta gent se sent perduda, i ells els donen una línia de vida”

MARTA BAUSELLS

Peter J. Bowler (Leicester, Anglaterra, 1994), catedràtic emèrit d'història de la ciència a la Queen's University de Belfast, és especialista en la història de l'evolució; llibres seus han esdevingut obres de referència en moltes universitats. S'ha fet tips de defensar el darwinisme públicament davant de l'avanç del creacionisme, el corrent fonamentalista religiós que nega la teoria de l'evolució. Recentment ho ha fet arran de la seva aparició, després de ser enganyat, al documental del 2009 *The voyage that shook the world*, en què frases seves tretes de context s'utilitzen per avalar tesis creacionistes.

Diu que la història demostra que la idea que evolució i religió sempre han estat antagòniques és falsa.

Sí. Moltes persones religioses i progressistes han acceptat un rol per a l'evolució, i molts científics són evolucionistes i profundament cristians a la vegada. Cap prova avala la idea d'aquest conflicte automàtic. La història ens ajuda a veure el fons d'aquesta polarització tan crucial en el món modern, i a entendre que aquests arguments són simplificacions excessives.

Darwin no només és del tot vigent més de 100 anys després, també és encara polèmic. Per què?

La controvèrsia més òbvia és perquè disgusta les creences clàssiques sobre què som els humans i quin sentit té el món. Si l'evolució és certa hem vingut gradualment dels animals, i no som una cosa totalment especial amb una qualitat espiritual, com es creu tradicionalment –i creuen avui els fonamentalistes americans–. També hi ha l'element del disseny, d'un déu que crea meticulosament tot l'univers i cada espècie. Una cosa és dir que Déu fa les lleis de la natura, que al final governen l'evolució. Però com més literalment interpretes la Bíblia, més incompatibles és amb les dades objectives. Si tens alguna idea de ciència, és indefensable que el món només té uns 6.000 anys.

Hauríem de parlar dels creacionistes o potser haver-los donat credibilitat zero?

És bo que els mitjans de comunicació parlin de ciència i expliquin, en termes que la gent corrent entengui, per què els científics creiem que la Terra té milions d'anys i les coses han canviat. Òbviament es pot esmentar que hi ha gent a qui això li costa de digerir, però estic d'acord que si es destaca es pot acabar precipitant el problema. A Espanya no és important, i francament no sé com ho gestionariu. Els creacionistes s'alimenten de la ignorància, i ataquen una imatge molt simplificada de l'evolució.

Ja no només són als Estats Units? Fa deu o quinze anys hauria dit que

només era *bogeria americana*, però ja no: s'està estenent arreu del món, en part perquè les esglésies evangèliques americanes tenen molts diners. S'està fent fort a Austràlia i Nova Zelanda, i també hi ha creacionisme d'arrel catòlica a Polònia. També crec que triomfen –a diferència de les religions més antigues, totes en declivi– perquè molta gent al món modern se sent perduda, sense un fi moral a la vida, i volen desesperadament alguna cosa a què aferrar-se. Aquesta gent ofereix una línia de vida.

Fins i tot es comença a ensenyar en algunes escoles. Com pot ser?

Els Estats Units són un país especial, perquè el sistema educatiu de cada estat, o fins i tot comunitat local, es decideix per votació. Es creu fermament que els pares tenen dret a escollir el que s'ensenyava a les escoles, fins i tot en ciència, per sobre dels *experts malvats* de Washington, que no saben el que és millor per als seus fills. Normalment, a Europa hi ha un currículum establert per experts en les diverses àrees.

Pot arribar a les escoles europees?

Sí, al Regne Unit ja hi ha arribat. S'ensenyava en algunes escoles religioses de finançament privat; estan buscant maneres de subvertir el currículum nacional. Hauríem d'estar molt preocupats, perquè ho seguiran intentant. Si poguessin, segur que directament tancarien departaments universitaris sencers que imparteixen l'evolució, per molt que costi de creure. Per començar, certament retirarien els diners de beques i préstecs per a la recerca. Si poguessin aconseguir el poder, l'agafarien. És una amenaça real.

Què va passar amb el documental?

Aquest és un bon exemple de les tàctiques que utilitzen: menteixen, enganyen, fan el que calgui per expandir-se. Se'ns va dir que era una pel·lícula per a la televisió australiana feta per una empresa de cinema independent, no es va esmentar una agenda creacionista –havien creat una empresa perquè no pogués ser relacionada amb ells–. No va ser fins que estava a punt de sortir que ho vam descobrir. En el meu cas, em van filmar a la facultat on havia estudiat Darwin a Cambridge –també van enganyar les autoritats de la universitat– durant dues hores, i només van fer servir frases fora de context.

Si guanyen poder, qui se'n beneficiarà? El Partit Republicà?

No explícitament, però sí que és una agenda clarament política, de dretes, que rebutja la cultura progressista i associa l'evolució amb la moral laxa. La veuen al darrere de les forces materialistes que, segons ells, han minat els valors familiars, la família nuclear a l'antiga i el tipus de vida que la gent feia als anys 50. —